

بیانیه شهروندان در خصوص شهر فردا

اقتباس و ترجمه: شهروز فرزین پاک

حکمروایی شهری

حکمروایی ضعیف شهری پیامدهای منفی متعددی در پی خواهد داشت، که از جمله می‌توان به پراکندگی شهری، اسکان دور از دسترس، سیستم حمل‌ونقل توسعه نیافته، و تخریب فضاهای سبز در میان دیگر چیزها اشاره کرد. با بهبود حکمروایی شهری، شهرهای پایدار بیشتری با کیفیت بالاتری از زندگی برای همه شهروندان در دسترس خواهد بود. چنین شهرهایی اقتصادی‌تر، فرهنگی‌تر، زیست‌محیطی‌تر و از لحاظ اجتماعی موفق‌تر خواهند بود.

حکمروایی شهری در واقع نوعی سازوکار برای ساختن روابط بین شهر و شهروندان است که مشارکت عمومی - خصوصی و تمامی کنشگران شهری را در برمی‌گیرد. حکمروایی شهری بر ساختن محیط زیست، میراث فرهنگی، حمل‌ونقل عمومی و سایر موضوعات تأکید می‌کند.

از نظر شهروندان مشارکت‌کننده در هیئت پیش‌گفته، فاصله زیادی میان حکمروایان و فرمانبرداران وجود دارد: نخست بین سازمان‌ها (بنیادها) در سطح اروپا و شهروندان اتحادیه اروپا، دوم بین

برای نخستین بار در اتحادیه اروپا هیئتی از نمایندگان شهروندان کشورهای مختلف جهان این شانس را یافتند تا نتایج تحقیقات درباره توسعه پایدار شهری را ارزیابی کنند. این گروه بیست و شش نفری از شهروندان اروپایی از کشورهای مختلف و از گروه‌های مختلف سنی و شغلی برگزیده شده‌اند که کارشناس حرفه‌ای توسعه پایدار نیستند، بلکه مردمانی عادی‌اند که در شهرهای اروپا کار و زندگی می‌کنند و اداره کل تحقیقات اتحادیه اروپا از آنان خواسته است تا دیدگاه‌ها و آرزوهای‌شان را درباره آینده شهرها و عقایدشان را درخصوص برنامه تحقیقی اتحادیه اروپا در مورد شهر فردا و میراث فرهنگی ارائه دهند.

آنچه در اینجا می‌آید، خلاصه‌ای از این نظریات است که در قالب عناوین زیر مورد بررسی قرار گرفته است:

- حکمروایی شهری؛
- حمل‌ونقل پایدار؛
- ساخت محیط زیست پایدار؛ و
- میراث فرهنگی.

تبعات این مسئله، می‌بایست آلوده‌کننده‌ترین نوع حمل و نقل و استفاده فردی از وسایل موتوری شخصی کاهش یابد.

۲) کارآمدتر باشد: کوتاه کردن فاصله - زمان برای مسافرت‌های روزانه، ساختن مکان‌های کار، خدمات اولیه، خرید و فراغت در دسترس برای پرهیز از متوقف ماندن در ترافیک، و پیشرفت گونه‌های بینابین حمل و نقل.

۳) ایمن تر باشد: سیستم حمل و نقل عمومی باید متضمن ایمنی مسافران باشد. در چنین سیستمی به زیرساخت‌های مناسب نیاز است تا از کاربران ضعیف‌تر (مانند دوچرخه‌سواران و پیاده‌ها) در مقابل تصادف حمایت کند. آنچه باید مد نظر قرار گیرد جاده‌های ایمن تر است و نه سریع تر.

به اعتقاد آنان اگرچه تحقیقات اتحادیه اروپا به ابعاد مختلفی از مشکلات اشاره شده می‌پردازد اما نیاز به دقت نظر بیشتری دارد. حمل و نقل پایدار تنها زمانی پیشرفت خواهد کرد که بیش از هر چیز به رفتار مردم، انگیزه و خواست‌های‌شان بپردازد. تنها در آن زمان فناوری می‌تواند برای آینده شهرها به شکل ابزاری کاربردی درآید. همچنین از نظر این شهروندان ترویج تجربه‌های خوب شهرهای مختلف اروپا تاکنون کارایی لازم را نداشته است و پیشنهاد می‌کنند تلاش به منظور گسترش این مثال‌های موفق افزایش یابد.

تغییر در عادات ترافیکی شهروندان از مواردی است که نیاز آن در این هیئت احساس شده است و معتقدند دستیابی به این هدف

دولت‌ها در سطوح محلی و ملی و شهروندان، و سوم میان خود شهروندان در سطح محلی که تمامی اینها سبب کاهش انگیزه برای ارتقای محرک‌های حکمروایی پایدار است.

در عین حال به اعتقاد آنان تمامی تحقیقاتی که به منظور راهنمایی و با تأمین مالی اتحادیه اروپا صورت گرفته، به ساختن شهرهای دوستانه‌تر کمک کرده و مشارکت شهروندان را از راه‌های اصولی تقویت کرده است.

در همین زمینه پیشنهادهایی برای بهبود وضع فعلی ارائه شده است:

- در آینده تحقیقاتی که از سوی اتحادیه اروپا حمایت مالی می‌شوند بیشتر بر روی مشارکت شهروندان آسیب‌پذیر و اجتماع آنان در حکمروایی شهری متمرکز شوند.

- تحقیقات در خصوص تفاوت میان سرزمین‌های عضو جدید و قدیم اتحادیه اروپا در مورد مشارکت دموکراتیک با هدف تبادل تجارب مفید انجام شود، تا یاد دادن و یادگرفتن همزمان صورت پذیرد.

- تحقیقات باهدف منسجم کردن سرزمین‌های عضو.

- برای اینکه شهروندان مشارکت کامل در اداره جوامع و طریقه‌ای که بر آنها حکمرانی می‌شود داشته باشند، می‌بایست منابع مکفی در اختیارشان باشد تا این عمل را تسهیل کند. سیاستمداران هم باید به ترویج روند مذکور تشویق شوند.

- کار آزادانه یا داوطلبانه راه‌حل نیست. حکمروایی شهری باید تصمیمات عمومی محور را به جای خصوصی محور اتخاذ کند. سیاستمداران باید با یکدیگر و با شهروندان کار کنند و پول بیشتری برای موارد زیر خرج کنند:

● انتشار اطلاعات؛

● سازماندهی گردهمایی‌ها و شنیدن آرای عمومی؛

● گسترش ابزارها و روش‌های ابتکاری؛ و

● آموزش اصولی به شهروندان در روند تصمیم‌سازی.

- به منظور تقویت حس تعلق به مکان و تشویق شهروندان به مشارکت بایستی تحقیقاتی در این حیطه صورت پذیرد که چگونه در تمامی شهرها، فرهنگ قبول مسئولیت می‌تواند تسهیل شود.

حمل و نقل پایدار

جابه‌جایی، در واقع موضوعی محوری در زندگی ما و نیز یکی از مشکلات جدی‌ای است که با آن مواجه‌ایم. این مقوله از طرق مختلفی (زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی) زندگی شهری را متأثر می‌کند. مشکلات متعددی مربوط به کیفیت زندگی در حیطه حمل و نقل دارای اهمیت‌اند: جمعیت (و پیامدهای آن بر سلامت مردم)، ازدحام (با هزینه‌های آن در زمان و پول)، و تصادفات (با بیش از ۴۰۰۰۰ کشته و بسیار بیش از آن زخمی در جاده‌های اروپایی در هر سال).

به اعتقاد این دسته از شهروندان جاده‌های فراوان‌تر، مشکلات را حل نمی‌کنند، بلکه فقط خودروهای بیشتری را جذب می‌کنند. با وجود این، گروه مذکور خواستار آن‌اند که سیستم حمل و نقلی با ویژگی‌های زیر در شهرهای‌شان داشته باشند:

۱) پایدارتر باشد: به دلیل نیاز به جابه‌جایی، استفاده از وسایل حمل و نقل (همه انواع آن) در حال رشد است. برای بی‌اثر کردن

پذیرفتن کارت‌های مسافرتی دیگر شهرها.

- جذاب‌تر ساختن حمل‌ونقل عمومی برای مردم؛ از جمله ایجاد زیرساخت‌ها و خدمات اضافی نظیر ارتباط اینترنتی، امکان حل جدول، اتاق‌های گردهمایی، روزنامه‌ها و مانند اینها.
- پرداختن به موضوعات سلامت ناشی از آلودگی زیاد.
- مدل‌های سیاسی برای یافتن روش‌های مؤثر تشویقی به منظور تغییر و کاهش آلودگی (برای مثال توسعه منطقه‌ای صنعتی، سیاست‌های مالیاتی).

محیط زیست پایدار

شهروندان اروپا در زمره گروهی از ثروتمندترین مردم دنیا و در عین حال با کمترین پایداری هستند. ساختمان پایدار امروزه تنها در جوامعی یافت می‌شود که انرژی کمی مصرف می‌کند، بهره‌گیری مجدد و طبیعی از چرخه بازیافت هنوز موجود است، و خدمات رفاهی تا پایان عمر یک محصول وجود دارد. صنعت ساخت‌وساز همواره نیازمند مصالح جدید است و نزدیک ۵۰ درصد انرژی جهان را به مصرف می‌رساند.

آینده‌ای پایدار برای بشر مستلزم رویکردی است که به ارزش‌گذاری مجدد بپردازد. استفاده مجدد و بازیافت هنوز در فرهنگ اروپاییان غیرجذاب قلمداد می‌شود و هر چیز نوبی در مقابل مصرف شده بهتر به نظر می‌رسد. برای رسیدن به آینده‌ای پایدار، این رویکرد می‌بایست تغییر کند. استفاده مجدد، احیا و نوسازی باید خواست شهروندان و مسئولان برای نگهداری از شهر فردا باشد. نوسازی بسیار مناسب‌تر از ساخت‌وساز جدید است ولی نمی‌تواند با هزینه‌های ارزان ساخت‌وساز در مناطق حومه شهری رقابت کند. برای افزایش پایداری، حکمروایی بهتر و آموزش، ترویج و تبلیغ عمومی لازم است.

پروژه‌های تحقیقاتی اتحادیه اروپا از دید هیئت بررسی کننده، حوزه‌های اصلی بسیاری را ترسیم کرده است که به ساختن محیط‌زیست در شهرهای آینده می‌پردازد. از جمله این موارد می‌توان به پراکندگی شهری، فضاهای سبز شهری، فناوری‌های ساخت‌وساز اشاره کرد.

هیئت مذکور پس از مطالعه مشکلات گفته شده و بررسی تجربه شهروندان کشورهای مختلف اروپا، به این نتیجه رسید که خزش شهری، بسیاری از مراکز شهرها را به مناطقی با دسترسی مشکل بدل ساخته است. خانواده‌های کوچک احتیاج به خانه‌های بیشتر را به وجود می‌آورند، که خزش بیشتر شهری و خالی از سکنه شدن مراکز شهرها از پیامدهای آن است. خزش شهری به سیستم‌های زیرساخت سنگین نیاز دارد، در نتیجه حمل‌ونقل، آب، انرژی، و سیستم‌های فاضلاب فراهم می‌شوند و محل‌های سکونت جدید، حومه و زیستگاه‌های طبیعی را نابود می‌کنند. مناطق شهری بزرگ‌تر، تعامل اجتماعی را کاهش می‌دهد، دورافتادگی (انزوای) اجتماعی به وجود می‌آورد و جدایی و بی‌تفاوتی را ترویج می‌کند.

توصیه‌های این هیئت به عنوان شهروندان اروپایی - برای تحقیقات آینده شامل موارد زیر است:

مستلزم اینهاست:

- فعالیت‌های زیربنایی (سیستم‌های حمل‌ونقل، سیستم‌های اطلاعاتی)، اطلاع‌رسانی، بالا بردن آگاهی (که از مدرسه ابتدایی باید آغاز شود). موارد مذکور می‌توانند با کنترل‌کننده‌هایی چون سنج‌های قیمت‌گذاری ترکیب شوند. به عبارت دیگر دستیابی به حمل‌ونقل شهری پایدار در آینده در گرو رویکرد منسجم توسعه سیاسی است. در این زمینه مشارکت موفقیت‌آمیز شهروندان موجب موفقیت‌های بیشتر خواهد شد، زیرا:

- مسئولیت‌پذیری شهروندان همگام با خواسته‌ها و رفتارهای مشارکتی آنها افزایش می‌یابد؛
- آگاهی شهروندان از مشکلات و پیشرفت‌ها افزایش می‌یابد؛
- اعتماد متقابل بین شهروندان، و سیاستمداران و حکمرانان تقویت می‌شود.

افزون بر اینها در کنار پروژه‌های تحقیقاتی که بر روی مسائل فناوری متمرکزند، انجام تحقیقات اجتماعی - اقتصادی گسترده‌تری از جمله در حوزه‌های زیر پیشنهاد می‌شود:

- تشویق مردم به استفاده از حمل‌ونقل سبزتر (مانند حمل‌ونقل عمومی، پیاده‌روی، دوچرخه‌سواری، به اشتراک گذاری خودرو، و مانند اینها) یا تغییر رویه دادن از استفاده از خودرو شخصی به روش‌های حمل‌ونقل پایدارتر.
- اطلاع‌رسانی در خصوص انتخاب‌های جابه‌جایی برای شهروندان - چه جایگزین‌هایی برای خودرو وجود دارد؟ هزینه هر یک چگونه است؟ اطلاع‌رسانی در مورد جداول زمانی، کرایه‌ها، و نظایر اینها.
- بالا بردن سازگاری سیستم حمل‌ونقل در شهرهای اروپایی، مانند سیستم‌های به اشتراک گذاری اتومبیل در گستره اروپا، و

● آموزش شهروندان در مورد انرژی و پایداری و تشویق آنها برای عمل به آن.

● توسعه جذابیت‌های درون‌شهری با کاهش سروصدا و ترافیک ضمن افزایش جابه‌جایی پیاده و کیفیت فضاها.

● افزایش استفاده مجدد از ساختمان‌های خالی موجود.

● افزایش مالیات‌ها برای ساخت‌وساز پراکنده شهری و سرمایه‌گذاری مجدد مستقیم در زیرساخت‌های لازم.

فضاهای سبز به این دلیل که کارکردهای متعددی دارند، حیاتی هستند؛ از جمله کارکردهای فضای سبز می‌توان به اینها اشاره کرد: افزایش کیفیت هوا، به وجود آوردن زیستگاه حیات وحش، فضا برای استراحت ایمن و سلامت، بازی و ورزش بچه‌ها و در مجموع ساختن زندگی خوب در شهرها (با کاهش استرس و افزایش آگاهی‌های مردم در مورد طبیعت و چرخه‌های آن). به این ترتیب لازم است تحقیقات مورد حمایت مالی اتحادیه اروپا بر روی این مسائل تمرکز کند:

● افزایش تنوع زیستی برای طبیعتی سالم‌تر.

● انسجام زیستی در تیم‌های برنامه‌ریزی شهری.

● استفاده کمتر از فناوری و مواد شیمیایی.

● برنامه‌ریزی برای ترویج بهتر مناطق سبز.

● متصل کردن مناطق سبز برای مهاجرت حیوانات و گونه‌های گیاهی.

● انسجام مناطق سبز (زمین‌های بازی بچه‌ها و تسهیلات ورزشی).

● ترویج دانش پروژه‌های اتحادیه اروپا.

● ترویج مناطق سبز به طور کلی (هیچ‌یک از شهرهای اروپایی فضای سبز فراوانی ندارند).

هیئت مذکور توصیه‌هایی نیز برای ساخت‌وساز دارد که از آن جمله‌اند:

● شرح واضح و بی‌طرفانه مفهوم پایداری- کارآمدی محیط‌زیست و دوام مصالح ساختمانی و فناوری‌ها.

● ترویج ساخت‌وساز پایدارتر از طریق وضع مالیات، مالیات‌ها باید جهت‌دهنده مقدار مصرف انرژی و منابع مصرف‌شده در صنعت ساخت‌وساز باشد.

● تحقیق درباره بهینه‌شدن ساخت‌وساز.

میراث فرهنگی

قاره اروپا میراث فرهنگی عظیمی دارد. این امر مسئولیت بزرگی را بر دوش کشورهای اروپایی در حفاظت از این میراث می‌گذارد.

اصطلاح میراث فرهنگی هم بر میراث ملموس از قبیل یادمان‌ها، ساختمان‌ها یا اشیای باستانی و هم بر میراث غیرملموس مانند زبان، ادبیات، موسیقی، هنر، سنت‌ها، ترانه‌ها، رقص‌ها و مانند اینها مترتب است. باید در نظر داشت که میراث فرهنگی، نوسازی نمی‌شود و در صورتی که از دست نمی‌توان آن را جایگزین کرد.

شهروندان اروپایی باید دریابند که اهمیت تاریخی قاره آنها برای ایجاد وحدت میان آنان و بشریت حیاتی است. شناسنامه فرهنگی از میراث فرهنگی ریشه می‌گیرد. شناسنامه فرهنگی

نقاط قوت جوامع و شهرهاست و می‌تواند به احترام بیشتر در بین مردمان مختلف اروپا منجر شود.

به اعتقاد این دسته از شهروندان، در مدیریت پایدار بدون شک استفاده و حفاظت از میراث فرهنگی اروپا آثار بلندمدت مثبتی در پی خواهد داشت، برای مثال گسترش جهانگردی و کارآفرینی و احترام بیشتر و روابط بهتر بین مردم، که در مجموع منفعت مادی و غیرمادی جوامع را بالا می‌برد.

با وجود این، در زندگی روزانه میراث فرهنگی در بافت و محیط زیست محلی ما مورد بی‌مهری قرار می‌گیرد. مثال آن اتوبان‌هایی است که از وسط روستا یا مکانی تاریخی عبور می‌کنند. به اعتقاد آنان اروپا در حفاظت از میراث فرهنگی خود کوتاهی می‌کند و با وجود تمام منابعی که به این موضوع اختصاص داده شده‌اند، بخش وسیعی از میراث فرهنگی اروپا نابود شده است و یا در معرض ریسک بالا قرار دارد.

به این ترتیب گرچه مطابق بررسی‌های انجام‌شده به وسیله این هیئت، پروژه‌های اتحادیه اروپا منتج به پیشرفت‌های مهمی در بسیاری از مسائل مرتبط با آثار تاریخی و فرهنگی شده است، اما توصیه‌هایی به شرح زیر برای پروژه‌های آتی دارند:

● اتحادیه اروپا باید راه‌هایی پیدا کند تا به صورت مؤثر آثار ملموس پروژه‌های خود را گسترش دهد.

● از آنجا که حمایت از میراث فرهنگی به طور معمول، بخشی است با منابع بسیار محدود، اتحادیه اروپا می‌تواند منابع مالی‌ای فراهم کند تا تحقیقات در این باب گسترش یابد.

● همان‌طور که اتحادیه اروپا سیاست مشترک کشاورزی دارد باید برنامه سیاستی جامع مشترکی نیز برای حفاظت از میراث فرهنگی داشته باشد.

● برخی ثروت‌های بزرگ میراث فرهنگی در اروپا هنوز ناشناخته مانده‌اند. اتحادیه اروپا باید آنها را برای سرمایه‌گذاری آینده شناسایی کند.

● حفاظت از میراث فرهنگی نمی‌تواند در سطح اتحادیه اروپا و در سطح ملی موفق باشد مگر آنکه در سطح محلی مورد توجه قرار گیرد. از این رو اتحادیه اروپا می‌بایست راه‌هایی را جست‌وجو کند که فرد شهروندان را متوجه حمایت از میراث فرهنگی سازد.

● تحقیقات اروپایی باید با تمرکز بیشتر بر انسجام پایدار و میراث فرهنگی در زندگی روزمره انجام شود.

● تحقیقات در زمینه میراث فرهنگی می‌تواند زمینه‌ای برای ساخت پیاده‌راه‌ها در مراکز شهر و کاهش استفاده از خودرو و حجم رفت‌وآمد، افزایش مناطق سبز و آبی در منطق شهری در شهرهای بزرگ و کوچک فراهم آورد.

نتیجه‌گیری

در مجموع بررسی‌های انجام‌شده، شهروندان بیست و شش‌گانه هیئت مذکور اظهار امیدواری کردند که روابط متقابل- همانند آنچه آنان در هیئت خود تجربه کردند- در میان واحدهای شهری مختلف و مسئولان مرتبط، به منظور دستیابی به آینده‌ای هر چه پایدارتر شکل بگیرد.